

SLAVKO VUK (1897–1977), UČITELJ

Slavko Vuk (1897–1977).

Rodil se je 1. junija 1897 v Sovodnjah ob Soči, v občini Gorica, očetu Francu in materi Heleni, rojeni, Danselič. Kraj je sedaj v Italiji. Prvi razred realke je obiskoval v Gorici. Nato je obiskoval goriško učiteljsko šolo. Po začetku prve svetovne vojne pa je odšel v Ljubljano. Tu je na učiteljski maturi 14. oktobra 1915. Nato je bil do konca vojne v vojaški službi.

Na vrhniško osnovno šolo je bil postavljen kot suplent 23. aprila 1919. Začasni učitelj je postal 23. septembra 1919. Strokovni iz-

pit je opravil na učiteljski šoli v Ljubljani 30. aprila 1920 in tako postal stalni učitelj 23. oktobra 1921.

Aktivno je obvladal nemščino in italijanščino.¹

Leta 1920 se je oženil z učiteljico na Vrhniki, sicer koncertno pevko Jelico Sadar, ki je umrla 28. maja 1931. Imela sta hčerko Zdenko, ki je umrla kmalu po rojstvu leta 1922. Stanovala sta v Lenarčičevi hiši na Novi cesti, danes Tržaška, št. 8.

Po zapisih v šolski kroniki je v šolskem letu 1919/20 poučeval 54 dečkov, v ponavljalni šoli ob torkih in petkih popoldne pa 5 dečkov. V šolskem letu 1921/22 je bil razrednik 6. razreda, v šolskem letu 1935/36 razrednik 1. razreda višje narodne šole. V njem je učil vse predmete. Vsa leta je bil na šoli varuh učil. Sodeloval je na šolskih prireditvah predvsem z vodenjem pevskega zbora in s telovadnimi točkami. V šolskem letu 1936/37 so na šoli na novo ustanovili Mladinski oder in Vuk je vodil priprave na proslave.²

22. junija 1924 je vrhniška šola priredila razstavo ženskih ročnih del, risarskih izdelkov in pletarska dela, ki so jih izdelali učenci 8. razreda pod Vukovim vodstvom. Na tej razstavi so s prostovoljnimi prispevki zbrali 632 din za revne učence.³

V šolskem letu 1949/50 se je šola ločila v osnovno šolo in nižjo gimnazijo. Za šolsko leto 1952/53 je podatek, da je Vuk poučeval v 1. c in 4. a razredu matematiko, v 3. a, 4. a in 4. b pa fiziko, skupno 20 ur tedensko.⁴

Izobraževal se je na številnih tečajih, ki so jih prirejali za učitelje. Leta 1925 je obiskoval tridnevni kmetijsko-sadjarški tečaj na osnovni šoli v Zalogu pri Ljubljani, ki ga je posebej za učiteljstvo ljubljanske okolice vodil učitelj in strokovnjak za sadjarstvo Andrej Skulj. Julija 1926 je obiskoval v Ljubljani komercialni tečaj, avgusta in septembra pa na Tehnični srednji šoli tečaj za učitelje risanja. Od šolskega leta 1920/21 je poučeval na triletni vrhniški obrtno-nadaljevalni šoli risanje in trgovske predmete, po drugi svetovni vojni tudi matematiko in moralno vzgojo. Od leta 1949 do 16. oktobra 1952 je bil tudi upravitelj. Bil je član izpitne komisije za vajence in razrednik 2. razreda. Na tej šoli je poučeval vse do leta 1960, ko je bila vajenska šola ukinjena.⁵

Kmalu po okupaciji je bil aretiran in poslan v taborišče na Liparske otoke. Visoki komisarjat za Ljubljansko pokrajino mu je zato 28. februarja 1942 ustavil službene prejeme. Po kapitulaciji Italije se je pridružil Prekomorcem. Delal je v propagandnem oddelku. Po osvoboditvi se je vrnil na Vrhniko, kjer je bil nastavljen na šoli 28. novembra 1945. Deloval je tudi na prosvetnem področju pri ljubljanskem okrajnem odboru osvobodilne fronte. Ko so iskali učitelje za Primorsko, se je javil pokrajinskemu narodnoosvobodilnemu odboru v Ajdovščini, ki ga je imenoval za učitelja v Čepovanu. Na Vrhniki je bil razrešen 31. decembra 1946. Po priključitvi Primorske Jugoslaviji leta 1947 se je vrnil na Vrhniko. Po upokojitvi ga je občinska uprava imenovala za referenta za šolstvo.

Po upokojitvi je pogosto obiskoval svoj rojstni kraj, se pogovarjal s svojimi prijatelji in rojaki.

V Društvu učiteljev in šolskih prijateljev za okraj Ljubljana je bil leta 1924 tajnik, nato pa odbornik. Tega leta so ga predlagali za delegata na skupščini jugoslovanske učiteljske organizacije v Dubrovniku, ki je bila med 24. in 26. avgustom istega leta. Na zborovanju društva, ki se je po letu 1929 preimenovalo v Učiteljsko društvo Ljubljana okolica – zahodni del, je 6. maja 1933 predaval o telovadbi po novih sokolskih pravilih. V poročilu o zborovanju so zapisali še, da so mu bili člani za predavanje zelo hvaležni. »Zvrsto, ki je bila sestavljena iz naših tovarišev, je praktično pokazal izvedbo povelj.«⁶

Večkrat je bil delegat na pokrajinskih skupščinah. Leta 1930 je bil na skupščini, ki je bila od 18. do 20. julija v Novem mestu. O dogajanju na njej je poročal na občnem zboru učiteljskega društva, ki je bil v Ljubljani 11. oktobra.⁷

Za svoje šolsko delo je bil do leta 1928/29 ocenjen prav dobro, od tega leta dalje pa odlično. Zunaj šole je bil Vuk izredno aktiven. V Olepševalnem društvu Vrhnika je bil član od leta 1919; leta 1925 je pregledoval račune za propagandni in veselični odsek, na občnem zboru leta 1928 pa je bil izvoljen za gospodarja Sv. Trojice.⁸

Govoril je tudi na slovesnosti 6. januarja 1935, ko so odprli novo železniško postajo Vrhnika trg na podaljšani progi Ljubljana-Vrhnika.⁹

Zelo aktiven je bil v telovadnem društvu Sokol že od leta 1919. Bil je vaditelj, režiser, pevvodja, tajnik, knjižničar, leta 1938 in 1939 pa načelnik.¹⁰

Po drugi svetovni vojni je bil v odboru Telovadnega društva Vrhnika.¹¹

Sodeloval je tudi pri ustanovitvi Lovskega društva na Vrhniki.¹²

USLUŽBENSKI LIST

I. Ime in priimek uslužbenca

Slavko Vuk - Trnavor

II. Rojen dne *prvega* meseca *junija* 18 *desetdeset sedmega* leta*) *

v kraju *Bovodnjak*, srezu *Gorica*, oblasti *Primorsko (Kraška Gora)*

III. Narodnost *Slovenska*, vera *pro. kat.*, pristojnost *Vrhnika*

Položaj v državni službi, kategorija in skupina, mesto službovanja**)

Stalen učitelj 7. kategorije tretje skupine osnovna šola na Vrhniki.

stalen učitelj VIII. skup. - na Vrhniki;

— " — VIII — " — " —

— " — VI — " — " —

ustanovljen 12. 3. 1942 (let. 6004-45.)

Učitelj VI. skup. na Vrhniki (šj. - okolico.)

Učitelj VI. skup. Ajdovščina.

Zapis v uslužbenskem listu učitelja Slavka Vuka (Arhiv Republike Slovenije, AS 231, škatla 50).

V čebelarskem društvu je bil odbornik med letoma 1925 in 1931, leta 1926 pa tudi predsednik.

V prostovoljnem gasilskem društvu je bil med letoma 1928 in 1929 tajnik. Od ustanovitve je bil član Rdečega križa, v Športnem klubu Vrhnika od 1933 dalje član nadzorne odbora in od leta 1935 član narodno-obrambnega društva BRAN-I-BOR. Bil je poverjenik Vodnikove družbe, član in odbornik vrhniške podružnice Družbe sv. Cirila in Metoda in Šahovskega kluba Vrhnika. V pevskem društvu »Ljubljana« je bil pevovalca in od leta 1932 dalje predsednik. Od leta 1927 je bil režiser pri prostovoljnem gasilskem društvu »Lesno Brdo« na Drenovem Griču. Bil je ustanovni član Streleske družine in njen prvi tajnik od 31. 8. 1932 do 17. 3. 1935, od takrat dalje pa predsednik.¹³

V pripravljalnem odboru za postavitev Cankarjevega spomenika je deloval kot tajnik od leta 1919. 10. avgusta 1930 je bil spomenik

odkrit. Ob tej priložnosti je na banketu v Rokodelskem domu imel govor.¹⁴

Režiral je nešteto dramskih prireditev in v njih tudi nastopal. Že leta 1930 je nastopil v igri Duše.¹⁵ Leta 1947 je med drugim režiral igro Bertolda Brechta Kavkaški krog s kredo, leta 1954 pa Vladislava Cegnarja priredbo Jurčičevega Desetega brata.¹⁶ Urban Žirovnik je zapisal, da je bil Slavko Vuk ne samo režiser, pač tudi dober masker.¹⁷

Nazadnje je živel na Sušnikovi, št. 5. Umrli je 25. novembra 1977.

Priljubljenost, spoštovanje in hvaležnost so Vrhniki izkazali Slavku Vuku s pogrebni sprevedom iz avle šole Ivana Cankarja na domače pokopališče na Vrhniki. Besede zahvale, priznanja njegovi nesebičnosti in požrtvovalnosti so mu v poslovnih govorih izrekli predstavniki šole in vseh društev, v katerih je deloval v aktivnem obdobju in tudi kasneje, ko je bil v pokoju.

Njegov sošolec Ernest Švara je opisal njegov pogreb: »Ogromna množica pogrebcev se je zgrnila na dolgi poti od šole Ivana Cankarja, kjer je pokojnik ležal v avli, pa do pokopališča. Za krsto so stopali Vukovi sorodniki, nešteti občani – njegovi nekdanji učenci, v svojih prazničnih uniformah so se zvrstili številni gasilci, zastopniki Zveze borcev, ves zbor lovcev, več kot tisočglava množica domačinov in njegovih znancev iz bližnje in daljne okolice in na čelu vseh domača godba. V imenu šole, kolegov in domačinov se je pred šolskim poslopjem od pokojnika poslovil upokojeni ravnatelj S. Vovk, nato pa sta zapela šolski in domači pevski zbor. Ob grobu sta spregovorila zahvalne in poslovilne besede zastopnik učencev, v imenu lovcev pa zastopnik tega društva. Pevci so zapeli še »Lipo«, iz lovskih pušk so odjeknili strel, lovski rog pa je zatrobi Slavku v zadnje slovo.«¹⁸

O učitelju Slavku Vuku je veliko povedal upokojeni ravnatelj vrhniške osnovne šole Stanko Vovk: »Še kot učiteljščnik se spominjam, kako si nas vabil, da bi v Tvojem razredu prisostvovali pouku. Pokazal si nam nazornost pouka, uporabo didaktičnih sredstev, ter pokazal, kako je treba učence animirati, da snov z veseljem in z lahkoto dojemajo, ker dobijo veselje do predmeta. Sam si takrat uvedel v svoj razred samoupravo. Vse razredno delo so vodili učenci sami, razen pedagoškega. Kot vzgojitelj in učitelj si bil human. Bil si pripravljen pomagati slehernemu učencu, bodisi materialno ali pedagoško. Zanimal si se za učenčeve razmere, v katerih živijo ter jih po njihovem intelektualnem razvoju usmerjal v življenjske poklice. Vodil si tudi šolski pevski zbor in z njim nastopal. Tvoje poprišče dela ni bilo samo v šoli. Vzgaljal in življenjsko usposabljal si tudi našo obrtniško mladino. Za vsakega vajenca si imel očetovsko besedo. Nudil si jim čim več znanja, ker si se zavedal da praksa in teorija šele da dobrega obrtnika ... Vrhničanom si dal vse svoje moči. Skoro ves starejši rod je šel skozi Tvoj razred.«¹⁹

Opombe:

- 1 Arhiv Slovenije, AS 231. Ministrstvo za prosveto, personalne mape, škatla 50.
- 2 Zgodovinski arhiv Ljubljana (v nadaljevanju ZAL), Osnovna šola Janeza Mraka Vrhnika, VRH 48, šolske kronike, škatla 1.
- 3 Slovenski šolski muzej. Razne mladinske prireditve in roditeljski večeri. Mapa osnovne šole Janeza Mraka na Vrhniki.
- 4 ZAL Osnovna šola Ivana Cankarja na Vrhniki, Zapisnik otvoritvene konference, 8. 9. 1952, VRH 47, t. e. 3. 1.
- 5 ZAL, Vajenska šola za razne stroke Vrhnika, Zapisniki učiteljskih konferenc med 1952/53 in 1959/60. VRH 38.
- 6 JUU sresko društvo Ljubljana – okolica, zah. del. Učiteljski tovariš (v nadaljevanju UT), 1932/33, (22. 6.), št. 43, str. 3.
- 7 Sresko učiteljsko društvo Ljubljanska okolica – zahodni del. UT 1930/31, (6. 11.), št. 15, str. 3.
- 8 Igor Berginec: 120 let Olepševalnega društva Vrhnika – sedanjega Turističnega društva Blagajana. VR, št. 9, 2008, str. 172–173.
- 9 Anka Vidovič Miklavčič: Iz mozaika preteklosti občine Vrhnika v letih 1929–1941. VR, št. 8, 2007, str. 44.
- 10 Milena Živec: Sokolsko gibanje na Vrhniki. VR, št. 10, 2009, str. 142, 147–148.
- 11 Zdenek Mohar: O športu na Vrhniki po vojni. VR, št. 10, 2009, str. 150.
- 12 Ernest Švara: Slavko Vuk. Prosvetni delavec (v nadaljevanju PD) 1978, (13. 1.), št. 1, str. 11.
- 13 ZAL, Osnovna šola Janeza Mraka na Vrhniki, VRH 48. Službeni podatki o prosvetnem, gospodarskem in javnem udejstvovanju in usposobljenosti, šk. 4.
- 14 Anka Vidovič Miklavčič: Iz mozaika preteklosti občine Vrhnika v letih 1929–1941. VR, št. 8, 2007, str. 34–35.
- 15 Zdravko Mikuž: Delo za Učiteljski dom. UT 1929/30, (22. 5.), št. 39, str. 2.
- 16 Tatjana Oblak Milčinski: Kulturno življenje Verda in Verjanov v 20. stoletju. VR, št. 9, 2008, str. 211–212.
- 17 Tatjana Oblak Milčinski: Kulturno življenje Verda in Verjanov v 20. stoletju. VR, št. 9, 2008, str. 220.
- 18 Ernest Švara: Slavko Vuk. PD, 1978, (13. 1.), št. 1, str. 11.
- 19 Stane Vovk: Govor na pogrebu Slavka Vuka 27. novembra 1977 (hrani Majda Opačić Koprivnikar).